

І. О. Лавронова,

здобувачка вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПРАЦІ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: lavronova@gmail.com

*Метою статті є дослідження сутності адміністративних правопорушень у сфері праці, їх видова класифікація з теоретико-правових підходів, визначення напрямів наукових студіювань та дискусійні питання стосовно правової категорії «адміністративні правопорушення». У статті розглядається поняття адміністративних проступків у трудовому праві, їх відмінність та значущість. Крім того, спираючись на загальнонаукові методи, досліджується сутність понять «адміністративні правопорушення у сфері праці», «види адміністративних порушень». Шляхом аналізу існуючої правової бази визначається місце адміністративних правопорушень у системі правопорушень у сфері праці, з'ясовується відмінність видів правопорушень трудового законодавства, що регулюються Кодексами, і виходячи зі складу адміністративних правопорушень пропонується їх видова класифікація. **Результати:** визначено основні напрями досліджень адміністративних правопорушень, виявлено дискусійні питання щодо цього об'єкта досліджень, визначено місце адміністративних правопорушень у системі правопорушень трудового законодавства, здійснено на компаративних засадах аналіз видів, правопорушень, що регулюються КЗпПУ, КУпАП, ККУ, а також запропоновано видову класифікацію адміністративних порушень у сфері праці, яка характеризується структурою, що включає до себе основні елементи трудових відносин, що порушуються. **Обговорення:** недосконалість трудового законодавства спричиняє порушення прав громадян під час реалізації права на працю. Існуюча необхідність вдосконалення трудового законодавства потребує комплексного підходу до вивчення адміністративних порушень у сфері праці, зокрема запропонована класифікація враховує різноманітність особливостей трудових відносин, за порушення яких передбачена адміністративна відповідальність.*

***Ключові слова:** законодавство про працю; адміністративні правопорушення; адміністративна відповідальність; класифікація правопорушень; порушення законодавства про працю.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Сучасні економічні відносини формують нові моделі суспільних взаємозв'язків, які потребують досконалого правового регулювання. В умовах економічних трансформацій сформувалася динамічна система трудового законодавства. Право громадян на працю та результати праці гарантовано Конституцією України. Охорона прав громадян, у тому числі й трудових, запобігання правопорушенням є завданням Кодексу України про адміністративні правопорушення [2, ст. 1] та інших правових актів. На сучасному

етапі в умовах ринкових відносин, економічних криз гостро постає питання реалізації трудових прав та їх захисту. При розбудові правової системи враховують соціальну значущість трудового законодавства. Недосконалість чинного законодавства у сфері трудових відносин, сучасні реалії трудового права потребують системного реформування. Одним із векторів реформування правової системи є удосконалення законодавства, орієнтованого на запобігання адміністративних правопорушень у сфері трудового права. Соціальне середовище та передумови виник-

нення адміністративних правопорушень у сфері трудових відносин, класифікація правопорушень недостатньо досліджені вченими-адміністративістами. З'ясування причин існування правопорушень законодавства про працю, дослідження витоків та еволюції адміністративної відповідальності за правопорушення у цій сфері сприятимуть реформуванню адміністративно-деліктного законодавства задля запобігання адміністративним правопорушенням.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. У системі правових знань адміністративні правопорушення трудового законодавства та адміністративна відповідальність за правопорушення стали предметною і багатоаспектною сферою досліджень. Означимо у загальних рисах ті аспекти студіювань, які тісно пов'язані з темою нашого дослідження. Зазначимо, що окремі проблеми, порушені в наукових публікаціях є дискусійними. Вони стосуються як термінологічної проблематики (правовий поняттєво-категоріальний апарат) так і критеріїв віднесення правопорушень до категорії адміністративних правопорушень, сутності адміністративних правопорушень, зазначених у Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). КУпАП визнає адміністративним правопорушенням (*проступком*) протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, яка посягає, у тому числі, на права громадян і за яку передбачено адміністративну відповідальність. Крім цього, ці порушення за характером не тягнуть кримінальної відповідальності [2, ст. 9]. Дефініція поняття «адміністративні правопорушення» потребує уточнення поняття *суб'єкта* правопорушення у сфері праці, а відтак, *суб'єкта* адміністративної відповідальності. Розгляду категорії *суб'єкта правопорушення* (*суб'єкта адміністративної відповідальності*), визначенню та ідентифікації *особи*, яка *вчинила адміністративних проступок*, обґрунтуванню потреби *нормативного визначення суб'єкта адміністративної відповідальності* присвячена публікація відомого вченого в галузі трудового та адміністративного права І.І. Шемелинця [12]. Визнаючи адміністративну відповідальність дієвою, автор вказує, що в КУпАП *обмежена сфера правопорушень*, за які передбачені санкції

у вигляді адміністративного штрафу, кодекс містить декілька видів правопорушень трудового права і *не охоплює всього комплексу* трудових праводносин [12, с. 196]. І.І. Шемелинець торкнувся у своїх публікаціях ще однієї важливої теми – *видів юридичної відповідальності* за вчинені правопорушення, що посягають на трудові права громадян як суб'єктів трудових відносин та розмежування цих видів. Серед них (видів відповідальності) характеризується юридична відповідальність за адміністративні правопорушення трудового права. Автор апелює до наукових праць В.С. Венедиктова, К.Ю. Мельника, В.І. Щербини та інших, що досліджували адміністративні правопорушення у трудовому законодавстві [11].

До дискусійних питань належить визначення *критеріїв розмежування понять* адміністративних *проступків* та кримінальних *злочинів* у сфері трудових відносин. Проблема *критеріїв відмежування складів адміністративних правопорушень (проступків)* від складів *злочинів* та *ознак* цих критеріїв, визначенню ознак віднесення правопорушень до адміністративних та наслідків таких порушень присвячена публікація Л.П. Брич [5]. Авторка на основі аналізу адміністративного та кримінального права зазначила суттєву та принципову *відмінність* між адміністративним *проступком* та кримінальним *злочином*, яка полягає у *ступені їхньої небезпеки* для соціуму, тобто *ступенем* завданої шкоди (категорія *шкодочинності*). Термін «суспільна небезпека» оприсутнений у Кримінальному кодексі України, зокрема, у частині 2 статті 11 зазначено «не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка ... через *малозначність* не становить суспільної небезпеки...» [3, ст. 11]. У навчальному посібнику з адміністративної відповідальності стосовно адміністративних проступків замість терміну «суспільна небезпека» вживається термін «суспільна *шкідливість*» [4]. Якими б термінами не оперували дослідники (суспільна *небезпека* чи *шкідливість*), вони визнають негативний характер адміністративних правопорушень [7]. Безперечно, дискусії щодо правових категорій обумовлені відсутністю чітких та вичерпних визначень, тлумачень

сутності адміністративних правопорушень у КУпАП.

Інструменти суб'єкта адміністративних стягнень, застосовані до особи, винної у вчиненні адміністративного правопорушення (*суб'єкта правопорушення*) ґрунтовно розглянуті у дисертаційному дослідженні Д.М. Лук'янця [8].

Серед широкого кола дослідників інституту юридичної відповідальності (чи не найбільш вивченого явища в правничій літературі) окремі автори (Венедіктов В.С. [6], Шемелинець І.І. [10], Усенко В.Ф. [9]) розкривали склад адміністративних проступків у сфері трудового права як передумову виникнення адміністративної відповідальності, вказували на особливості застосування адміністративних санкцій. Останні розглядалися важливим засобом попередження правопорушень та дієвим інструментом реалізації державної політики упередження/профілактики правопорушень трудового законодавства. Ще важливими ракурсами досліджуваної проблеми були спроби *класифікувати адміністративні проступки у сфері трудового права*, визначивши класифікаційні ознаки, а також охарактеризувати *процедури фіксації адміністративних проступків у сфері трудового права* [10].

Як бачимо, вчені фрагментарно з різних позицій розглядали проблему адміністративних правопорушень у сфері трудових відносин, однак, ці правопорушення з теоретико-правових підходів не стали об'єктом студіювань.

Метою дослідження є з'ясування сутності та видів адміністративних правопорушень трудових прав з теоретико-правової перспективи.

Виклад основного матеріалу. *Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративних правопорушень у сфері праці.* Дане дослідження з теоретичної перспективи потребує залучення широкого діапазону загальнонаукових і спеціальних методів. При написанні статті ми орієнтувалися на наукові принципи і методи, визнані в наукознавстві фундаментальними. Загальнонаукові *принципи* історизму, наукової об'єктивності, всебічності і комплексності у *поєднанні* з науковими *методами* склали *теоретичний підмурак* нашого студіювання адміністративних правопорушень у сфері праці. Система

наукових принципів і методів, якими ми послуговувалися, визначили методологію нашого дослідження. Методологія охоплює ряд науково-дослідницьких методів, серед яких визнання і поширення в наукознавстві та правознавстві набули загальнонаукові методи – аналізу, синтезу, описовий, структурний, індукції і дедукції, моделювання, компаративістики.

Методами називають сукупність дій, що опираються на мисленнєві операції і сприяють отриманню знань про досліджуваний об'єкт. Мисленнєві операції спрямовані на вирішення завдань відносно сутності і природи об'єкта дослідження. В наукознавстві означена система, структура та ієрархія методів наукового дослідження зі своєю вертикаллю (методи філософські – загальнонаукові – загально гуманітарні – спеціальні) та горизонталлю (методи одного рівня, яким притаманний взаємозв'язок). Загальнонаукові методи сприяли визначенню об'єктно-предметної сфери дослідження, розкриттю сутності понять «адміністративні правопорушення у сфері праці», «види адміністративних порушень».

Наукові методи *аналізу, синтезу*, що залучалися нами у дослідженні, надали можливість виявити види адміністративних правопорушень у сфері праці, базуючись на правовій базі дослідження (визначення правовими актами видового складу адміністративних правопорушень) та практичному досвіді застосування законодавства про працю. Використання аналітичного методу сприяло з'ясуванню значення законодавчих актів (кодексів, законів) у розкритті сутності та видів адміністративних правопорушень у зазначеній сфері.

Методи *індукції та дедукції*, якими ми послуговувалися, надали можливість виявити адміністративні правопорушення у сфері праці та визначити шляхи правого регулювання *запобігання* адміністративних правопорушень.

У ході дослідження ми здійснили *моніторинг* (метод *спостереження*) стану справ щодо дотримання трудового права і *метод анкетування* роботи HR-служб державних та недержавних установ для встановлення фактичного стану щодо адміністративних правопорушень трудового законодавства.

Системний підхід у висвітленні порушеної проблеми *уможливив проведення комплексного дослідження сутності* адміністративних правопорушень у сфері праці, їх еволюції, *модифікацій* в умовах соціально-економічних трансформацій, законодавчого регулювання трудових відносин та запобігання адміністративних правопорушень, а також *визначення шляхів удосконалення* трудового законодавства з метою підвищення відповідальності за адміністративні правопорушення.

До ареалу методів дослідження ми залучили *метод моделювання*, тобто створення моделі (копії) об'єкта вивчення (суспільних відносин у сфері праці). Модель досліджуваного об'єкта повторює оригінал і характеризує всі його властивості та можливості їх студіювання. Метод моделювання дозволив відтворити *модель суспільних та трудових відносин*, що визначала *можливості появи* адміністративних правопорушень у сфері праці, видів правопорушень, а також зародження форм державного контролю над дотриманням трудового законодавства.

Компаративний метод необхідно використати при вивченні *зарубіжних моделей* регулювання питань адміністративних правопорушень трудового законодавства, який би розкрив *специфіку* такого регулювання в європейських країнах, що *визначалася* правовими *традиціями* і *правозастосовними практиками* кожної країни, а також означив *можливості адаптації* зарубіжного досвіду у вітчизняній практиці, тобто інкорпорування ефективних зарубіжних практик у вітчизняну модель правового регулювання даної сфери суспільного розвитку. Метод *компаративістики* також застосований нами для визначення місця адміністративних правопорушень в системі правопорушень законодавства про працю, відмінностей складу і змісту правопорушень, які регулюються Кодексом законодавства про працю України, Кримінальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Однією із форм методу компаративістики є *історико-порівняльний метод*, який ми залучили у нашому дослідженні задля розгляду проблеми в ретроспективі. Цей метод дозволив дослідити генезу й еволюцію адміністративної

відповідальності за порушення трудового законодавства, визначити повноваження державних структур щодо контролю за трудовим законодавством на різних етапах суспільного розвитку, розкрити фактори впливу на появу адміністративних правопорушень на різних історичних етапах трудових відносин, усвідомити витoki сучасної моделі адміністративної відповідальності у сфері додержання вимог законодавства про працю. До пізнавальних операцій (дослідницької стратегії) ми залучили *історико-хронологічний метод* для вивчення еволюції видів адміністративних правопорушень. Не менш важлива форма історичного методу, названого науковцями *актуалістичним* методом, до якого звернулися і ми, орієнтованого на вивчення *сучасного стану об'єкта*, що досліджується, апелюючи до розкриття його сутності на різних історичних етапах, зазначаючи модифікації цього об'єкта і пояснюючи причини цих модифікацій, які вплинули на сучасну модель (у даному випадку модель адміністративної відповідальності за правопорушення трудового законодавства).

Наявність міждисциплінарних підходів означає рівень наукових студій. Ми намагалися розглянути досліджувану проблему на міждисциплінарному рівні. *Міждисциплінарний синтез* нами застосований для розкриття дотичних до нашої теми питань, зокрема залучення знань *юридичної техніки* (правотворчої, правозастосовної), знання з *інституцієзнавства* (роль державних і недержавних контролюючих органів та організацій у сфері трудового права).

Теоретична проблематика дослідження не обходиться без понятійного (поняттєво-категоріального) апарату. До спеціальних методів дослідження, зокрема *логіко-семантичного методу*, ми звернулися для з'ясування базових понять «адміністративні правопорушення трудового законодавства/у сфері права», «види адміністративних правопорушень», «суб'єкти адміністративних правопорушень». Значення поняттєвого апарату, який оприсутнений у кодексах, законах, нормативних актах різних ієрархічних рівнів, а також правознавчих працях не слід недооцінювати.

Перейдемо до характеристики поняття «адміністративні правопорушення у сфері праці» та

його видів з позицій права, а саме, сутність цього поняття, видова класифікація адміністративних правопорушень, представлених та інтерпретованих у законодавчо-нормативних актах.

Поняття і види адміністративних правопорушень у сфері праці: правові аспекти. Поняття «адміністративні правопорушення у сфері праці» як логічна структура відображає сутність правових явищ і на певних етапах розвитку адміністративного, трудового права синтезує юридичну практику, набутий досвід у сфері регулювання питань щодо запобігання правопорушень трудового законодавства.

Як ми вже зазначали, положення щодо порушень законодавства про працю містяться в кодексах, законах та інших нормативно-правових актах. Ми спробуємо з правових підходів та аналізу існуючої правової бази визначити місце адміністративних правопорушень в системі правопорушень у сфері праці, відмітити відмінність видів правопорушень, що регулюються Кодексом законів про працю України (КЗпПУ), Кримінальним кодексом України (ККУ) та Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП), і виходячи зі складу адміністративних правопорушень запропонувати їх видову класифікацію.

Порівняльний аналіз КЗпПУ та КУпАП свідчить про інкорпорування до цих кодексів суголосних видів правопорушень, зокрема «фактичний допуск працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту)» (ст. 265 КЗпПУ та ст. 41 КУпАП). Цей вид порушення у КЗпПУ доповнений положенням про оформлення працівника на неповний робочий час за умови фактичного виконання роботи повний робочий час, а в КУпАП йдеться про порушення щодо допуску до роботи іноземця чи особи без громадянства без дозволу на застосування їхньої праці. Зазначені вище статті обох кодексів також містять спільне положення про недотримання/порушення «встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову службу)», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також порушення встановлених

термінів виплати заробітної плати працівникам або виплати їх в неповному обсязі [1, ст. 265; 2, ст. 41]. Видовий склад адміністративних правопорушень в КУпАП у порівнянні з правопорушеннями, що регулюються КЗпПУ значно ширший і він охоплює такі види порушень щодо: окремих суб'єктів трудових відносин (неповнолітніх, вагітних жінок та ін.); умов та охорони праці; ведення документації про трудову діяльність; укладення і виконання колективних договорів [2, ст.ст. 41¹, 41²] та ведення колективних переговорів і контролю за виконанням колективних договорів, угод [2, ст. 41³]; порядку працевлаштування іноземців [2, ст.ст. 204, 206].

Грубі порушення законодавства про працю стосовно певних категорій суб'єктів трудових відносин (неповнолітні, вагітні жінки, одинокі батьки, матері чи особи які їх замінюють та виховують дитину до 14 років чи дитину з інвалідністю) чи порушення угод про працю (зловживання довірою або примусом до виконання робіт, не передбачених трудовою угодою), незаконне звільнення працівника з роботи з особистих мотивів регулюються Кримінальним кодексом України [3, ст.ст. 172, 173].

Означивши склад адміністративних правопорушень трудового законодавства, спробуємо класифікувати ці види правопорушень. Одразу відзначимо, що питання класифікації адміністративних правопорушень вже розглядалося в правничій літературі, зокрема, у дисертаційному дослідженні І.І. Шемелинця. Автор вперше здійснив класифікацію адміністративних проступків у сфері трудових правовідносин, означивши основний критерій класифікування – об'єкт посягання. Відтак, він поділяє адміністративні проступки у сфері індивідуальних трудових відносин, у сфері колективних трудових відносин, у сфері охорони праці, у сфері трудових відносин, які посягають на встановлений порядок управління [10, с. 18].

Ми спробуємо запропонувати класифікаційну схему адміністративних правопорушень, виходячи з їх широкого видового складу. Відповідно до ознак віднесення правопорушень до окремих класифікаційних груп є такі: *стадії трудових відносин* – стадія працевлаштування (порушення стосовно допуску працівника без

оформлення контракту; порушення порядку працевлаштування й допуску до роботи іноземця або особи без громадянства без дозволу на застосування їх праці;); *суб'єкти трудових відносин* (протиправні діяння щодо неповнолітніх, вагітних, одиноких батьків, матерів чи осіб, які їх замінюють і виховують дитину до 14 років або дитину з інвалідністю; недотримання гарантій і пільг працівникам, залучених до виконання обов'язків військової чи альтернативної служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації); *умови праці та її охорона* (порушення строків проведення *атестації робочих місць* за умовами праці чи порядку проведення цієї атестації; порушення відповідного порядку *повідомлення про нещасний випадок* на виробництві; порушення санітарних норм; порушення законодавчо-нормативних актів з безпечного ведення робіт у галузях промисловості та на об'єктах; порушення безпечних умов і режиму праці та охорони здоров'я членів екіпажів на водному транспорті [2, ст. 114]; порушення режиму праці та відпочинку водіїв [КУпАП, ст. 133¹]); *оплата праці* (порушення термінів виплати заробітної плати чи виплати не в повному обсязі); *документування трудових відносин і робота з документацією* (порушення терміну надання документів стосовно трудової діяльності (стаж, заробітна плата), необхідних для призначення пенсій; надання документів, що містять недостовірні дані; прийняття на роботу без паспортів чи з недійсними паспортами [2, ст. 200]); *колективні відносини* (ухиляння від участі у переговорах стосовно укладання, змін, доповнень до колективного договору; невиконання чи порушення колективної угоди; ненадання необхідної інформації у випадку ведення колективних переговорів та здійснення контролю за виконанням колективних угод).

Висновки. У системі правопорушень трудового законодавства найрепрезентативнішою ланкою є адміністративні правопорушення. Враховуючи необхідність удосконалення правових вимог щодо адміністративної відповідальності за порушення законодавства про працю, об'єктом студіювань стали різні аспекти такого явища як адміністративні правопорушення. Оскільки, адміністративна відповідальність

настає в результаті правопорушень, важливо запровадити механізми протидії адміністративним правопорушенням. Такі механізми будуть дієвими за умови розуміння природи адміністративних правопорушень, причин їх існування. Саме тому дослідження сутності та видів адміністративних правопорушень у сфері праці з теоретико-правових підходів набули актуальності. Залучивши потужний арсенал наукових принципів і методів, нам вдалося визначити основні напрями досліджень адміністративних правопорушень, означити дискусійні питання щодо цього об'єкта досліджень, визначити місце адміністративних правопорушень в системі правопорушень трудового законодавства, здійснити на компаративних засадах аналіз видів, правопорушень, що регулюються КЗпПУ, КУпАП, ККУ, а також запропонувати видову класифікацію адміністративних порушень у сфері праці, яка характеризується структурою, що включає до себе основні елементи трудових відносин, що порушуються. Саме тому, різні аспекти вказаних правопорушень стали об'єктом студіювань, виходячи з необхідності удосконалення законодавства про працю, з метою унеможливлення порушень в сфері трудових відносин.

Література

1. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. доц. А.Т. Комзюка. 2-е вид., перероб. і доп. Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. 99 с.
5. Брич Л.П. Проблеми критеріїв відмежування складів злочинів від складів адміністративних правопорушень у кримінально-правовій

науці. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2006. Вип. 43. С. 255-272.

6. Венедиктов В.С. Теоретические проблемы юридической ответственности в трудовом праве. Харьков: Консум, 1996. 136 с.

7. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.

8. Лук'янець Д.М. Розвиток інституту адміністративної відповідальності: концептуальні засади та проблеми правореалізації: автореф. дис... докт. юрид. наук. Київ, 2007. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/SVR/Lukianets_DN.pdf.

9. Усенко В.Ф., Шемелинець І.І. Правові проблеми застосування ст. 41 Кодексу України про адміністративні правопорушення. *Юридична Україна*. 2010. № 3. С. 46-51.

10. Шемелинець І.І. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про працю: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2010. 19 с.

11. Шемелинець І.І. Особливості застосування окремих видів юридичної відповідальності у сфері трудових правовідносин: їх співвідношення та розмежування. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1833/1/МСБ-2013-№.1-2-.pdf#page=104>

12. Шемелинець І.І. Суб'єкти адміністративної відповідальності у сфері трудових відносин. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2010. Вип. 49. С. 196-202. URL: <https://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/2010-2.pdf#page=198>.

13. Гончарук С.Т., Гусар О.А. Адміністративне право: словник термінів та понять. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2020. 235 с.

References

1. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10.12.1971 № 322-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*. 1971. Dodatok do № 50. St. 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR*. 1984. Dodatok do № 51. St. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25-26. St. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Administratyvna vidpovidalnist v Ukraini: navch. posib. / za zah. red. dots. A.T. Komziuka. 2-e vyd., pererob. i dop. Kharkiv: Un-t vnutr. sprav, 2000. 99 s.

5. Brych L.P. Problemy kryteriiv vidmezhuvania skladiv zlochyniv vid skladiv administratyvnykh pravoporushen u kryminalno-pravovii nautsi. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna*. 2006. Vyp. 43. S. 255-272.

6. Venedyktov V.S. Teoreticheskie problemy yuridicheskoi otvetstvennosti v trudovom prave. Kharkiv: Konsum, 1996. 136 s.

7. Kolpakov V.K. Administratyvno-deliktnyi pravovyi fenomen: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2004. 528 s.

8. Lukianets D.M. Rozvytok instytutu administratyvnoi vidpovidalnosti: kontseptualni zasady ta problemy pravorealizatsii: avtoreferat dys... dokt. yur. nauk. Kyiv, 2007. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/SVR/Lukianets_DN.pdf.

9. Usenko V.F., Shemelynets I.I. Pravovi problemy zastosuvannia st. 41 Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia. *Yurydychna Ukraina*. 2010. № 3. S. 46-51.

10. Shemelynets I.I. Administratyvna vidpovidalnist za porushennia zakonodavstva pro pratsiu: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Nats. un-t derzh. podatk. sluzhby Ukrainy. Irpin, 2010. 19 s.

11. Shemelynets I.I. Osoblyvosti zastosuvannia okremykh vydiv yurydychnoi vidpovidalnosti u sferi trudovykh pravovidnosyn: yikh spivvidnoshennia ta rozmezhuvannia. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1833/1/МСБ-2013-№.1-2-.pdf#page=104>

12. Shemelynets I.I. Subiekty administratyvnoi vidpovidalnosti u sferi trudovykh vidnosyn. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo)*. 2010. Vyp. 49. S. 196-202. URL: <https://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/2010-2.pdf#page=198>.

13. Honcharuk S.T., Husar O.A. Administratyvne pravo: slovnyk terminiv ta poniat. Kyiv: TOV «Vydavnychi dim «ArtEk», 2020. 235 s.

Ivanna Lavronova

THEORETICAL AND LEGAL FOUNDATIONS OF STUDYING THE ESSENCE AND TYPES OF ADMINISTRATIVE OFFENCES IN LABOUR LEGISLATION

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: lavronova@gmail.com

*The purpose of the article is to study the essence of administrative offences in labour legislation, their classification based on theoretical and legal approaches, the areas defined in scientific studies and debatable issues regarding the legal category «administrative offences». In the article the concept of administrative offences in labour law, their difference and significance is examined. Based on general scientific methods, the article investigates the essence of the concepts of «administrative offences» in labour legislation and «types of administrative violations». By analyzing the existing legal framework, the place of administrative offenses in the system of offences in the labour legislation is determined, the difference between the types of labour legislation offences regulated by the Codes is clarified, and based on the composition of administrative offences, their type classification is proposed. **Results:** the article determines the main areas of research on administrative offences and also identifies debatable issues regarding this object of research. The result of the research was determination of the place of administrative offences in the system of offences of labour legislation. The types of offences regulated by the Labour Code of Ukraine, the Code of Criminal Procedure and the Criminal Code of Ukraine were examined out by comparative analysis. Finally, type classification of administrative offences of Labour legislation, which is characterized by a structure that includes the main elements of labour relations that are violated is proposed. **Discussion:** the imperfection of labour legislation causes the violation of the rights of citizens by employment process. The existing need to improve labour legislation requires a comprehensive approach to the study of administrative offences in labor legislation, in particular, the proposed classification takes into account the variety of features of labour relations, for violations of which administrative liability is provided.*

Key words: labour legislation; administrative offence; administrative liability; classification of offence; violation of labour legislation.

Стаття надійшла до редакції 01.07.2022